

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในการศึกษานำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. บริบททั่วไป
 - 1.1. ของเมืองจันทบุรี
 - 1.2. บริบทเทศบาลเมืองขลุง
2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.บริบททั่วไป

1.1.บริบทเมืองจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีเริ่มมีการตั้งเมืองครั้งแรกที่บริเวณหน้าเขาสระบาบ ชนพื้นเมืองกลุ่มแรกๆ เรียกว่า “ชาวทอง” เข้ามาตั้งรกรากในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งปัจจุบันผู้ที่สืบเชื้อสายชาวทองดั้งเดิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านคลองพลู อำเภอเขาชีชมภู ในปี พ.ศ.2200 จึงได้ย้ายมาสร้างเมืองใหม่ที่บ้านลุ่ม ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ การเข้ายึดครองพื้นที่จังหวัดจันทบุรีของฝรั่งเศสเมื่อประมาณ พ.ศ. 2436 นานถึง 11 ปี ทำให้ไทยต้องยอมยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศสเพื่อแลกเมืองจันทบุรีกลับคืนมาทำให้ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ เมืองจันทบุรีจึงมีฐานะเป็นจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 3,961,250 ไร่ ด้านทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดตราดและอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดตราดและประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดระยองและอ่าวไทย มีแนวเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาประมาณ 86 กิโลเมตร และมีแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 87 กิโลเมตร ประชากรจังหวัดจันทบุรี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 รวมทั้งสิ้น 521,812 คน แยกเป็นชาย 256,690 คน เป็นหญิง 265,690 คน มีจำนวนครัวเรือน 207,743 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง.2556:ออนไลน์)

การปกครองแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอขลุง อำเภอท่าใหม่ อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอสอยดาว อำเภอแก่งหางแมว อำเภอนายายอาม และอำเภอเขาชีชมภู การปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 5 แห่ง เทศบาลตำบล 35 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 41 แห่ง รวมองค์การปกครองท้องถิ่น 82 แห่ง(ข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น:ออนไลน์)

บริบทโดยทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่างๆดังนี้

1. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ
2. สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
3. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี ในปี 2553 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 80,734 บาทต่อปี เป็นลำดับที่ 6 ของภาคตะวันออก รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขา ด้านอัญมณีและเครื่องประดับ จันทบุรี เป็นแหล่งเจียรไนพลอยที่สำคัญและยังคงมีเอกลักษณ์ของตนเองที่สามารถดำเนินธุรกิจได้อีกนาน เนื่องจากวิธีการเพิ่มคุณค่าของอัญมณีที่ได้มาจากท้องถิ่นและจากต่างประเทศ ทำให้อัญมณีและเครื่องประดับมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดเกษตร (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด. 2556:8)

2.สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

สถานการณ์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตในจังหวัดจันทบุรี (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก.2556:ออนไลน์)พบว่า ประชากร ปัญหาจากสารเคมีและโรคจากการประกอบอาชีพ มีผู้ที่มีปริมาณสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในร่างกายระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีสถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและโรคที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เอ็ดส์ อุบัติเหตุ ประชาชนมีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในร่างกาย

3.สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดจันทบุรีมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งหนึ่งของประเทศ พื้นที่ป่าทั้งป่าบกและป่าชายเลนมีลุ่มน้ำสาขาย่อย 4 ลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ลุ่มน้ำวังโดนด ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำเวฬุ และลุ่มน้ำโดนเลสาป มีแร่ธาตุที่สำคัญได้แก่ ทรายขาว ดินขาว และหินอุตสาหกรรมก่อสร้าง แต่จังหวัดจันทบุรีกำลังประสบปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เมื่อพบว่า พื้นที่ป่าสงวนถูกบุกรุกทำลายเพื่อการปลูกพืชอื่นๆ และการเลี้ยงกุ้งซึ่งมีการทิ้งร้าง(สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. 2556:ออนไลน์)

สภาวะแวดล้อมโดยรวมจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีสภาพภูมิประเทศและที่ตั้งได้เปรียบจังหวัดอื่น ๆ กล่าวคือ ตั้งอยู่ในแนวเขตรอยต่อที่สามารถติดต่อได้ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยผ่านประเทศกัมพูชา สภาพภูมิประเทศมีทั้งภูเขาและทะเล จึงมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งภูเขาและชายฝั่งทะเล พื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกไม้ ตลอดจนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ เป็นต้น

1.2.บริบทเทศบาลเมืองขลุง

เทศบาลเมืองขลุง มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลของ ตำบลขลุง อำเภอขลุง เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดจันทบุรี คำว่า "ขลุง" หมายถึงพื้นที่ลุ่ม น้ำท่วมถึง เดิมชาวขลุงมีอาชีพทำนาและประมง ปัจจุบันมีการปลูกผลไม้อย่างเป็นล่ำเป็นสัน ตามตำนานเล่ากันว่าชาวพื้นเมืองมีเชื้อสายจาก"ชอง"มีภาษาพูดเป็นภาษาชองซึ่งแตกต่างจากภาษาเขมรและไทย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี)

เทศบาลเมืองขลุง ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลขลุงเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2488 และได้ดำเนินการบริหารงานมาตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2489 มีเนื้อที่ 2.6 ตารางกิโลเมตร ขณะนั้นไม่มีสำนักงานเป็นของตนเองต้องเช่าห้องแถวเอกชนเป็นสำนักงานต่อมาใน ปี พ.ศ. 2497 ได้ก่อสร้างสำนักงานเทศบาลเป็นอาคารไม้ ชั้นเดียวในบริเวณที่ดินที่เรียกว่า "ทุ่งเวฬุ"ถนนเทศบาลสาย 4 ปี พ.ศ.2516 ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลโดยได้ขยายเขตเทศบาลออกไปอีก 0.58 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่เขตเทศบาลทั้งสิ้น 3.18 ตารางกิโลเมตร

ต่อมาในปี พ.ศ.2519 เห็นว่าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลขลุงหลังเดิมมีสภาพชำรุดทรุดโทรมไม่สามารถที่จะใช้เป็นที่ทำงานได้ จึงได้ขออนุมัติรื้อถอนสำนักงานเทศบาลหลังเก่าและดำเนินการก่อสร้างสำนักงานหลังใหม่ขึ้นเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้นพร้อมรั้วรอบบริเวณและต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้ต่อเติมอาคารเพิ่มอีก 1 ชั้น เป็นอาคารในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจากเทศบาลตำบลขลุงขึ้นเป็น เทศบาลเมืองขลุงเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2538 (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 112 ตอนที่ 40 ลงวันที่ 24 กันยายน 2538)

เทศบาลเมืองขลุงเป็นองค์กรที่มีภารกิจโดยตรงในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลภารกิจในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง เป็นตัวอย่างในด้านการดำเนินการจัดการขยะได้อย่างประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม การได้รับรางวัลชนะเลิศการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองโดยได้รับประกาศเกียรติคุณจากสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยและกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1. พ.ศ.2525 ถึง พ.ศ.2534
2. พ.ศ.2525 ถึง พ.ศ.2529
3. พ.ศ.2530 ถึง พ.ศ. 2534

รวมระยะเวลาการได้รับรางวัลชนะเลิศการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นเวลา 10 ปีติดต่อกัน

รางวัลจากการยกย่องด้านการจัดการขยะนั้น เทศบาลเมืองขลุง ปรากฏขึ้นในสมัยนายประพาสน์ พุทธเกษตร ที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกสภาเทศบาลให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลขลุงตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2510 ถึงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2547 รวมระยะเวลาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีติดต่อกันถึง 37 ปี 1 เดือน 5 วัน ติดต่อกัน 8 สมัย รางวัลการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เทศบาลเมืองขลุง ได้รับการกล่าวขานเป็นอันดับต้นๆ จนถึงปัจจุบัน

2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (n = 381)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	156	40.9
หญิง	225	59.1
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงเป็นเพศหญิงร้อยละ 59.1 เพศชาย ร้อยละ 40.9

ตารางที่ 4.2 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (n = 381)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 33 ปี	75	19.7
34 - 48 ปี	131	34.4
49 - 64 ปี	127	33.3
65 ปีขึ้นไป	48	12.6
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุ 34 - 48 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมา เป็นช่วงอายุ 49 - 64 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.3 โดยทั้ง 2 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 77.7

ตารางที่ 4.3 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา (n = 381)

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	11	2.9
ประถมศึกษา	170	44.6
มัธยมศึกษา/ ปวช.	114	29.9
ปวส./ อนุปริญญา	25	6.6
ปริญญาตรี	59	15.5
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.9 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.5

ตารางที่ 4.4 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (n = 381)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	36	9.4
รับจ้างทั่วไป	95	24.9
ค้าขาย	70	18.4
รับราชการ/ลูกจ้างราชการ/รัฐวิสาหกิจ	39	10.2
พนักงานเอกชน	12	3.1
ธุรกิจส่วนตัว	48	12.6
อื่นๆ	81	21.3
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 24.9 รองลงมา คือ อาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน ว่างานและนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.3 และผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 18.4

ตารางที่ 4.5 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 381)

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
0 – 5,000 บาท	179	47.0
5,001 – 10,000 บาท	135	35.4
10,001 – 20,000 บาท	45	11.8
20,001 – 30,000 บาท	8	2.1
30,001 บาทขึ้นไป	14	3.7
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.4 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.8

ตารางที่ 4.6 : ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาอยู่อาศัย (n = 381)

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
0 – 10 ปี	65	17.1
11 – 20 ปี	69	18.1
21 – 30 ปี	57	15.0
31 – 40 ปี	47	12.3
41 ปีขึ้นไป	143	37.5
รวม	381	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองขลุงเป็นเวลา มากกว่า 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือระยะเวลาอาศัยอยู่ระหว่าง 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.1 และระยะเวลาอาศัยอยู่ระหว่าง 0 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.1

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตารางที่ 4.7 : ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง (n = 381)

ด้าน	\bar{x}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	2.42	1.29	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	3
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.34	1.27	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	4
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.34	1.32	มีส่วนร่วมปานกลาง	1
4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	2.88	1.31	มีส่วนร่วมปานกลาง	2
รวม	2.75	1.30	มีส่วนร่วมปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง มีส่วนร่วมปานกลาง ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 2.75$) ในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายได้เป็นรายด้านจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็นกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมใน ระดับปานกลาง ได้แก่ ร่วมในการดำเนินการ และร่วมในการติดตามประเมินผล ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วม ค่อนข้างน้อย ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและ

ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในระดับค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 2.34$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลมากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นนั้น อาจมีผลมาจากบทบาทของอดีตนายกเทศมนตรีหลายสมัยที่มีตัดสินใจในการบริหารงานส่งผลให้ชาวบ้านในเทศบาลเมืองขลุง มีภาวะเป็นเพียงผู้เข้าร่วมในการดำเนินการจนสามารถจัดการกับขยะมูลฝอยในเทศบาลได้

ปัจจัยอีกประการที่มีผลต่อการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนค่อนข้างน้อย อาจเกิดจากกระบวนการบริหารจัดการขยะของเทศบาลขลุง ที่มีลักษณะการทำงานจากบนลงล่าง (Top-down process) อันเป็นผลผลิตของโครงสร้างการทำงานในระบบราชการไทยภายใต้กระบวนการทำงานของเทศบาล จึงให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในระดับน้อย

ตารางที่ 4.8: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ด้านการแสดงความคิดเห็น (n = 381)

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การประชุมปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน	2.47	1.31	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	1
2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน	2.33	1.24	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	3
3. การเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน	2.46	1.34	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	2
รวม	2.42	1.30	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	-

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยต่อการแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ($\bar{x} = 2.42$) ทั้งในระดับภาพรวมและรายประเด็น ทั้ง 3 ประเด็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างของประชากรมีการเข้าร่วมประชุมปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชนค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 2.47$) รองลงมา คือ การเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยในการเสนอปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและมาตรการทางออก เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย นั้น มีปัจจัยมาจากการมีผู้นำที่โดดเด่นในอดีต และโครงสร้างการทำงานแบบบนลงล่างของระบบราชการ (Top-down process) ในประเด็นดังกล่าว คือ กลไกประชาคมที่มีบทบาทในการรองรับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนจะเข้าหาผู้นำทางการเมืองหรือข้าราชการของเทศบาลโดยตรงมากกว่า (สัมภาษณ์ นาง ว 22 ธันวาคม 2556)

ตารางที่ 4.9: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ด้านการตัดสินใจ (n = 381)

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การกำหนดนโยบายหรือทิศทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	2.39	1.29	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	1
2. การประชุมวางแผนจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	2.37	1.31	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	2
3. การกำหนดโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	2.35	1.25	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	3
4. การกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	2.31	1.26	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	4
5. การจัดทำระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	2.30	1.26	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	5
รวม	2.34	1.27	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	-

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยต่อการตัดสินใจในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 2.34$) ทั้งในระดับภาพรวมและรายประเด็น ทั้ง 5 ประเด็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 3.39$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 2.37$) และการมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 2.30$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยในการตัดสินใจกำหนดทิศทาง การวางแผน การกำหนดโครงการ การจัดกิจกรรม และการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง นั้น มีปัจจัยมาจากการมีผู้นำที่โดดเด่นในอดีต และโครงสร้างการทำงานแบบบนลงล่างของระบบราชการ (Top-down process) ประกอบกับความสม่ำเสมอของพนักงานรักษาความสะอาดที่ปฏิบัติงานเป็นประจำทุกวัน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง

“ชาวบ้านรู้สึกว่ที่บ้านมีคนกวาดถนนมาทำงานทุกวัน คนที่มากกวาดถนนเพราะกลัวถูกชาวบ้านฟ้องหัวหน้า” (สัมภาษณ์ นายมหคุณากรณ์ ชัยวีรกุล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 10 ธันวาคม 2556)

ซึ่งลักษณะที่ปรากฏเช่นนี้เป็นการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชาวบ้านมิได้ลงมือจัดการขยะด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.10: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ด้านการดำเนินการ (n = 381)

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การประชาสัมพันธ์การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	3.11	1.40	มีส่วนร่วมปานกลาง	10
2. การคัดแยกขยะที่สามารถนำไปแปรรูปใหม่ เพื่อนำไปขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า หรือให้ผู้อื่น	3.17	1.40	มีส่วนร่วมปานกลาง	7
3. การจ่ายค่าเก็บขนขยะมูลฝอยให้กับเทศบาล ตรงตามเวลา ทุกเดือน	4.11	1.34	มีส่วนร่วมค่อนข้างมาก	2
4. การนำวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในบ้านเรือนมาตัดแปลงเป็นของใช้ในบ้านเรือน หรือจำหน่ายได้	3.12	1.37	มีส่วนร่วมปานกลาง	9
5. เก็บขยะที่ตกหล่นหรือปลิวในชุมชนใส่ถังขยะที่เทศบาลตั้งไว้ในชุมชน	3.37	1.28	มีส่วนร่วมปานกลาง	4
6. การร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดแม่น้ำ คูคลอง ที่ชุมชน หรือเทศบาลจัดขึ้น	2.96	1.35	มีส่วนร่วมปานกลาง	11
7. การร่วมกิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ที่ชุมชน/เทศบาลจัดขึ้น เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมหาราช หรือ 12 สิงหาคมหาราชินี	3.11	1.40	มีส่วนร่วมปานกลาง	10
8. การซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดนำกลับมาใช้อีก	3.16	1.31	มีส่วนร่วมปานกลาง	8
9. การนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ เช่น ใช้กระป๋องบรรจุกาแฟเอา มาใส่ตะปู เข็ม ด้าย เป็นต้น	3.23	1.31	มีส่วนร่วมปานกลาง	5
10. การร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดถนนสาธารณะที่ทางชุมชน หรือเทศบาลจัดขึ้น	3.18	1.37	มีส่วนร่วมปานกลาง	6
11. การนำขยะมูลฝอยมาทิ้งในถังขยะของเทศบาล	4.23	1.25	มีส่วนร่วมค่อนข้างมาก	1
12. ทานจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถังขยะมาใช้ในครัวเรือน	4.07	1.31	มีส่วนร่วมค่อนข้างมาก	3
รวม	3.40	1.19	มีส่วนร่วมปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.10กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงในภาพรวม มีส่วนร่วมปานกลางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 3.40$) แต่เมื่อพิจารณาผลการดำเนินการแยกเป็นรายกิจกรรมจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ ร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมในการคัดแยกขยะที่สามารถนำไปแปรรูปใหม่ ร่วมในการตัดแปลงวัสดุเหลือใช้เพื่อเป็นของใช้ ร่วมเก็บขยะตกหล่นใส่ถังขยะ ร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดแม่น้ำ คูคลองในวันสำคัญต่าง ๆ การซ่อมแซมสิ่งของที่

ชำระคืนกลับมาใช้อีก การนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นการมีส่วนร่วมค่อนข้างมากในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การจ่ายค่าเก็บขนขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยมาทิ้งในถังขยะ และร่วมจัดท้าวส์ตอุปกรณ์มาใช้ในครัวเรือน

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยมาทิ้งในถังขยะของเทศบาล ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าเก็บขนขยะมูลฝอยให้กับเทศบาล ตรงตามเวลาทุกเดือน ค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.11$) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษาความสะอาดแม่น้ำ คูคลอง ที่ชุมชน หรือเทศบาลจัดขึ้น ปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมปานกลางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย อาจมีสาเหตุมาจากการเข้าร่วมกิจกรรมในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยไม่ยุ่งยากหากดำเนินการในพื้นที่ส่วนบุคคล แต่หากเป็นพื้นที่ส่วนสาธารณะประชาชนจะเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานเทศบาลมากกว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงแค่ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือบริเวณข้างเคียง เพื่อส่งต่อให้พนักงานเทศบาลนำไปดำเนินการต่อไปในภาพรวมของการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 4.11: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล (n = 381)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอยโดยสังเกตจากการทำงานของพนักงานเก็บขนขยะ	3.25	1.34	มีส่วนร่วมปานกลาง	2
2. การติดตามผลการดำเนินงานโครงการรักษาความสะอาดคูคลอง ในเขตเทศบาล	3.04	1.34	มีส่วนร่วมปานกลาง	3
3. การติดตามผลการดำเนินงานรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าตามโครงการหน้าบ้านนำมอง	3.29	1.34	มีส่วนร่วมปานกลาง	1
5. การติดตามผลการดำเนินการแปรรูปขยะเปลือกทุเรียนเป็นปุ๋ยเปลือกทุเรียน	2.46	1.31	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	5
4. การติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการรักษาความสะอาดและจัดระเบียบในที่สาธารณะต่าง ๆ	2.92	1.29	มีส่วนร่วมปานกลาง	4
6. การติดตามผลการดำเนินการแปรรูปขยะเปลือกทุเรียนเป็นกระดาษเปลือกทุเรียน	2.33	1.31	มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย	6
รวม	2.88	1.32	มีส่วนร่วมปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.11พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงในภาพรวมมีส่วนร่วมปานกลางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 2.88$) แต่เมื่อ

พิจารณาผลการติดตามประเมินผลแยกเป็นรายกิจกรรมจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การติดตามประเมินผลปานกลาง ได้แก่ การสังเกตจากการทำงานของพนักงานเก็บขนขยะ การประเมินผลโครงการรักษาความสะอาดคูคลองในเขตเทศบาล ติดตามผลการรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าตามโครงการหน้าบ้านนำมอง และผลการดำเนินการตามโครงการรักษาความสะอาดและจัดระเบียบในที่สาธารณะต่าง ๆ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นการติดตามประเมินผลค่อนข้างน้อย ได้แก่ การดำเนินการแปรรูปขยะเปลือกทุเรียนเป็นปุ๋ยเปลือกทุเรียน และการดำเนินการแปรรูปขยะเปลือกทุเรียนเป็นกระดาษเปลือกทุเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าตามโครงการหน้าบ้านนำมอง ปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอยโดยสังเกต จากการทำงานของพนักงานเก็บขนขยะ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินการแปรรูปขยะเปลือกทุเรียนเป็นกระดาษเปลือกทุเรียน ค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 2.33$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงมีส่วนร่วมปานกลางในการติดตามและประเมินผล อาจมีสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมหรือโครงการมีผู้มีส่วนร่วมเป็นกลุ่มเฉพาะหรือบ้างโครงการอาจมีผลกระทบต่อประชาชนในบางกลุ่มที่ต่อต้านการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะว่าโครงการหรือกิจกรรมบางอย่างก่อให้เกิดความยุ่งยากหรือเกิดการจัดระเบียบของสถานที่ที่ส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมส่วนบุคคลบางอย่างโดยตรง เช่น โครงการหน้าบ้านนำมองหรือโครงการรักษาความสะอาดคูคลอง ในเขตเทศบาล ซึ่งในชีวิตประจำวันจะมีประชาชนบางกลุ่มหรือบางคนรักอิสระ รักความสบายไม่สนใจระเบียบวินัยมากนัก

3.2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตารางที่ 4.12: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง (n = 381)

ปัจจัย	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย	3.97	1.14	มีผลค่อนข้างมาก	1
2. อิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย	3.36	1.38	มีผลปานกลาง	4
3. อุดมการณ์ของชุมชน	3.95	1.37	มีผลค่อนข้างมาก	2
4. ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน	3.81	1.16	มีผลค่อนข้างมาก	3
รวม	3.77	1.26	มีผลค่อนข้างมาก	-

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงในภาพรวมมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก ตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 3.77$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยแยกจากกันก็จะสามารถแบ่งปัจจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

รวม คือ ปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมาก ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย อุดมการณ์ของชุมชน และเครือข่ายชุมชน ส่วนอีกปัจจัยหนึ่ง คือ อิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมจากประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมจากอุดมการณ์ของชุมชน มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.95$) และการมีส่วนร่วมจากอิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก จากการจัดการขยะมูลฝอย อาจเป็นเพราะในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เทศบาลเมืองขลุงได้รับรางวัลด้านการรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองจนได้รับถ้วยรางวัลพระราชทาน ภปร. พ.ศ.2535 รางวัลด้านการจัดการตลาดสดน่าซื้อ รางวัลตลาดต้นแบบตลาดดีมีมาตรฐานจากกรมอนามัย และรางวัลด้านการจัดการขยะมูลฝอย 6 สมรรถนะ จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลให้เทศบาลเมืองขลุงกลายเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การจัดการตลาด และการกำจัดขยะมูลฝอย จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนมากในทุก ๆ ปีอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงมีผลให้เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ประชาชนในเขตเทศบาลทางอ้อม และเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ

ตารางที่ 4.13: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จากประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย (n = 381)

ปัจจัย		\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยทำให้โอกาสในการบริการที่ดี	ได้รับ	3.74	1.20	มีผลค่อนข้างมาก	5
2. การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน		3.84	1.11	มีผลค่อนข้างมาก	4
3. การร่วมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชุมชนของท่านดีขึ้น		4.22	1.07	มีผลค่อนข้างมาก	2
4. การทำกิจกรรมรักษาความสะอาดเป็นประจำทุกวัน ทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดีขึ้น		4.22	1.12	มีผลค่อนข้างมาก	2
5. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมลดและคัดแยกขยะก่อนทิ้ง	และ	3.89	1.13	มีผลค่อนข้างมาก	3
6. มีรายจ่ายลดลงจากการเข้าร่วมกิจกรรมลดและคัดแยกขยะก่อนทิ้ง		3.68	1.24	มีผลค่อนข้างมาก	6
7. การดูแลรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าหน้าบ้าน ท่านทำให้ทั่วทัศนชุมชนดีขึ้น		4.24	1.12	มีผลค่อนข้างมาก	1
รวม		3.77	1.14	มีผลค่อนข้างมาก	-

จากตารางที่ 4.13พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง เห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมเป็นปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 3.77$) ทั้งในระดับภาพรวมและรายประเด็น ทั้ง 7 ประเด็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรมีส่วนร่วมจากการดูแลรักษาความสะอาดบนถนนและทางเท้าหน้าบ้านท่านทำให้ทัศนียภาพชุมชนดีขึ้น มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.24$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมจากการทำกิจกรรมรักษาความสะอาดเป็นประจำทุกวัน ทำให้ท่านมีสุขภาพที่ดีขึ้นและการร่วมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชุมชนของท่านดีขึ้น มีผลค่อนข้างมาก ทั้ง 2 ปัจจัย ($\bar{x} = 4.22$) และการมีส่วนร่วมเพราะการมีรายจ่ายลดลงจากการเข้าร่วมกิจกรรมลดและคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.68$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การที่ปัจจัยต่าง ๆ ของประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างประชาชนมีผลค่อนข้างมาก ต่อการได้รับโอกาสในการบริการที่ดี ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ได้รับผลจากการมีสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดีขึ้น ได้รับผลจากการทำกิจกรรมรักษาความสะอาดเป็นประจำทุกวันทำให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ได้รับผลจากการมีรายได้เพิ่มขึ้น ได้รับผลจากการมีรายจ่ายลดลงในการเข้าร่วมกิจกรรมลดและคัดแยกขยะก่อน “ชาวบ้านเก็บขยะ จัดการกับมันจนกลายเป็นเศษเงินโดยไม่รู้ตัว” (สัมภาษณ์ นาง ป. ชาวบ้านจากชุมชนแสนสุข ,10 ธันวาคม 2556)

ตารางที่ 4.14: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จากอิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย ($n = 381$)

ปัจจัย	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. ท่านเข้าร่วมการจัดการขยะมูลฝอยเพราะเกรงใจผู้นำ	2.85	1.43	มีผลปานกลาง	4
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพราะปฏิบัติตามแบบอย่างของนายกเทศมนตรี	3.42	1.43	มีผลปานกลาง	3
3. ท่านเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเชื่อในผลงานของนายกเทศมนตรีที่ผ่านมา	3.60	1.34	มีผลค่อนข้างมาก	1
4. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเชื่อในผลงานของนายกเทศมนตรีที่ผ่านมา	3.59	1.32	มีผลค่อนข้างมาก	2
รวม	3.37	1.38	มีผลปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.14พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง เห็นว่า อิทธิพลของผู้นำในภาพรวม เป็นปัจจัยที่มีผลปานกลางต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{x} = 3.37$) แต่เมื่อ

พิจารณาเป็นรายปัจจัยแยกจากกันก็จะสามารถแบ่งปัจจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ตามระดับการมีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ ปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมาก ได้แก่ การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเชื่อในผลงานของนายกเทศมนตรีที่ผ่านมา ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลปานกลาง คือ ร่วมการจัดการขยะมูลฝอยเพราะเกรงใจผู้นำและเพราะปฏิบัติตามแบบอย่างของนายกเทศมนตรีในการจัดการขยะมูลฝอย

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรในเขตเทศบาล มีส่วนร่วมจากการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเชื่อในผลงานของนายกเทศมนตรีที่ผ่านมา มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.60$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเชื่อในผลงานของนายกเทศมนตรีที่ผ่านมา มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.59$) และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพราะเกรงใจผู้นำ มีผลปานกลาง ($\bar{x} = 2.85$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์พบว่า การที่ปัจจัยต่าง ๆ จากอิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีผลปานกลางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย อาจมีสาเหตุมาจากการความเชื่อมั่นในผลงานของผู้นำทำให้เทศบาลเมืองขลุงเป็นแหล่งเรียนรู้การบริหารจัดการในด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ส่วนราชการอื่นๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ

ตารางที่ 4.15: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จากอุดมการณ์ของชุมชน ($n = 381$)

ปัจจัย	\bar{x}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. ท่านเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน	3.57	1.30	มีผลค่อนข้างมาก	4
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเพราะถือปฏิบัติกันมาแต่อดีต	4.13	1.18	มีผลค่อนข้างมาก	2
3. ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะลงคูคลองเพราะคนในชุมชนปฏิบัติกันมาแต่อดีต	3.93	1.28	มีผลค่อนข้างมาก	3
4. ความสามัคคีของคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดถนนและที่สาธารณะในชุมชน	4.16	1.15	มีผลค่อนข้างมาก	1
รวม	3.95	1.23	มีผลค่อนข้างมาก	-

จากตารางที่ 4.15พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง เห็นว่าอุดมการณ์ของชุมชนในภาพรวม เป็นปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ($\bar{x} = 3.95$) ทั้งในระดับภาพรวมและรายประเด็น ทั้ง 4 ประเด็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรในเขตเทศบาล มีส่วนร่วมจากความสามัคคีของคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดถนนและที่สาธารณะในชุมชน มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

เพราะถือเป็นท้องถิ่นบ้านเกิดของตน มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 4.13$) และการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย เพราะเป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.57$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์พบว่า อุดมการณ์ของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยตามปัจจัยที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชน เป็นท้องถิ่นบ้านเกิดของตน คนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่ทิ้งขยะลงคลอง และคนในชุมชนมีความสามัคคีในการรักษาความสะอาด มีผลค่อนข้างมาก ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ความสำเร็จดังกล่าวอาจมาจากความเป็นชุมชนเมือง มีความชัดเจนในการจัดการขยะมูลฝอย กล่าวคือ มีนโยบายปลูกฝังสำนึกต่อส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองให้กับเด็กนักเรียนและประชาชนทั่วไป ด้วยวิธีการปฏิบัติให้เห็น และเชิญชวนเด็กนักเรียนให้ร่วมกิจกรรมเดินรณรงค์ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลอง และที่สาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งของความร่วมมือจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุงทิ้งขยะให้ลงถังขยะ

“พ่อชอบพูดว่าคนขลุงต้องรักสะอาดให้คนทั้งชาติได้รู้จัก และอยากดู”(นายน. ชาวบ้านจากชุมชนร่วมใจ ,สัมภาษณ์ 2 ธันวาคม 2556)

ตารางที่ 4.16: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง จากความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน (n = 381)

ปัจจัย	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. เครือข่ายชุมชนมีส่วนในการกำหนดนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอย	3.89	1.14	มีผลค่อนข้างมาก	1
2. เครือข่ายชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเครือข่ายชุมชนเป็นประจำ	3.71	1.15	มีผลค่อนข้างมาก	5
3. เครือข่ายชุมชนมีกิจกรรมในการรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง	3.81	1.17	มีผลค่อนข้างมาก	3
4. ปัญหาการจัดการขยะขนาดเล็กต่าง ๆ สามารถแก้ไขได้โดยเครือข่ายชุมชน	3.87	1.19	มีผลค่อนข้างมาก	2
5. การนำเสนอปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการขยะเกิดจากการผลักดันของเครือข่ายชุมชน	3.79	1.16	มีผลค่อนข้างมาก	4
รวม	3.81	1.16	มีผลค่อนข้างมาก	-

จากตารางที่ 4.16พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองขลุง เห็นว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในภาพรวม เป็นปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง ($\bar{x} = 3.81$) ทั้งในระดับภาพรวมและรายประเด็น ทั้ง 5 ประเด็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชากรในเขตเทศบาล มีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนมีส่วนในการกำหนดนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขนาดเล็กต่าง ๆ ที่สามารถแก้ไขได้โดยเครือข่ายชุมชน มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.87$) และการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเครือข่ายชุมชนเป็นประจำ มีผลค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.71$)

จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถนำมาวิเคราะห์ว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในการกำหนดนโยบาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเครือข่ายชุมชนเป็นประจำ การจัดกิจกรรมในการรักษาความสะอาดอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดการขยะขนาดเล็ก และการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยที่มาจากผลักต้นของเครือข่ายชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง อาจมีสาเหตุมาจากการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุงนั้น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเมืองขลุง เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมากกว่าการจัดการประชุมประชาคมในเขตเทศบาล โดยไม่คำนึงถึงว่าจะป็นหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานภาคเอกชนเป็นผู้จัดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุง หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล

3.3. เพื่อศึกษาวิธีการและทางเลือกในการจัดการขยะระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลมากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นนั้น อาจมีสาเหตุมาจากการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองขลุงในอดีตนั้น ได้รับความสำเร็จจากการนำของผู้นำที่มีลักษณะโดดเด่นในการตัดสินใจมาเป็นเวลานานกว่า 37 ปี ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่มีภาวะเป็นเพียงผู้เข้าร่วมในการดำเนินการจัดการกับขยะมูลฝอย การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร่วมกับองค์กรนั้นมีระดับต่ำ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีน้อย

2. ด้านอิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า อิทธิพลของผู้นำในการจัดการขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างประชาชน มีผลปานกลางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพราะเกรงใจผู้นำมีแนวโน้มลดลง อาจเป็นเพราะบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลกับการสั่งการจากส่วนบนลงสู่ฝ่ายปฏิบัติ

3. ด้านอุดมการณ์ของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า สมาชิกของชุมชนมีความเห็นว่าเป็นหน้าที่ในการจัดการขยะ เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงเทศบาลเมืองขลุงจะต้องเป็นผู้ดำเนินการมากกว่าที่จะเป็นปัญหาให้ชาวชุมชน (สัมภาษณ์ นาง จ. ชาวบ้านจากชุมชนเกาะลอย, 10 ธันวาคม 2556)

4. ด้านความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเครือข่ายของชาวชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมในการรักษาความสะอาด การจัดการขยะขนาดเล็ก มิได้ถูกนำมาสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง “บางคนในชุมชนที่ทำก็ทำกันไป ส่วนบางคนไม่ทำไม่เก็บไม่สนใจ ใครจะว่าอะไรได้” (สัมภาษณ์ นาง ป. ชาวบ้านจากชุมชนแสนสุข, 10 ธันวาคม 2556) ดังนั้นลักษณะของการจัดการขยะแบบเครือข่ายมีการดำเนินการจัดการขยะในระดับปัจเจกชนมากกว่าจัดการขยะร่วมกันทั้งองค์กร